

Suočavanje sa teškom urološkom bolešću

Autor teksta: dr Milica Ristić, psihijatar, RE&KB psihoterapeut
Ordinacija Polimedik, Beograd, Srbija

Kada je bolestan, čovek dobija razne lekove i savete za lečenje. Većina lekova se uzimaju: kao pilule, putem injekcija, infuzija, operacije, zračenja.

Samo jedan lek čovek treba da dobije preko ušiju - a to su reči utehe.

Ovo je važan podsetnik pisca i lekara Ejbrahama Vergeza u romanu „Kapija suza”.

Šta je za svakoga od nas najstrašnije u bolesti?

Šta je strašno u tome kada se suočimo sa dijagnozom karcinoma?

Ovo su najčešći strahovi, kada nam lekari saopšte da imamo karcinom ili kada nam kažu da neko naš ima karcinom:

1. strah od smrti (naše i našeg bližnjeg);
2. strah od nemoći, bolova, patnje, zavisnosti (fizičke, materijalne, emotivne);
3. strah od finansijske propasti, od siromaštva, zloupotrebe, uticaja;
4. strah od nepoznatog;
5. stid (zbog promene naših najintimnijih delova i funkcija, zbog nemogućnosti kontrole mokrenja i/ili velike nužde, zbog promena na polnim organima, zbog gubitka seksualnosti...).

Ovi strahovi su sami po sebi strašni, podsećaju nas na realne, teške i tužne ishode. Naša psiha se poigrava, krije i potiskuje ove strahove iz naše svesti - da bi nas „kao zaštitila”. Toliko nam je teško da razmišljamo o tome, da nesvesno maskiramo strah od bolesti i smrti.

Otuda ljudi različito reaguju kada čuju za rak.

Česte su nezdrave emocije i ponašanja kod ljudi kada saznaju za dijagnozu, njima pokušavaju nesvesno ili svesno da „sakriju istinu”.

Posledica toga je da, ako čovek i njegovo okruženje ne vide istinu, lečenje neće biti dovoljno uspešno, a patnja za obolelog i porodicu će biti povećana.

Ukoliko vi ili neko vaš boluje od urološkog karcinoma (prostata, mokraćne bešike, bubrega, mokraćnih puteva), bilo bi korisno da primetite kako se osećate i kako se ponašate.

Ukoliko primetite štetne emocije i štetna ponašanja, valjalo bi da ih menjate - jer vam oni troše dragocenu energiju i još dragocenije vreme.

Ukoliko uspete da ih zamenite zdravim emocijama i zdravim ponašanjem - raste verovatnoća uspešnog oporavka, izlečenja i smanjuje se patnja.

Evo tabele emocija i ponašanja (korisnih i štetnih). Možete je koristiti da sami sagledate da li ste na putu promene i borbe ili sami sebe saplićete.

**Emocije i ponašanja prilikom suočavanja sa bolešću
(zdravo i korisno nasuprot nezdravom i štetnom)**

	EMOCIJE	PONAŠANJA
ZDRAVO/KORISNO	tuga	preispitujem se, menjam, mejam prioritete u životu, prilagodjavam se, pričam sa ljudima, dobijam podršku
	nezadovoljstvo	iskazujem nezadovoljstvo, menjam što se može menjati, prihvatam ono što nije moguće promeniti, tražim nove izvore zadovoljstva
	zdrava briga/oprez	istražujem, učim, idem na preglede, tražim pomoć od drugih, uzimam redovno terapiju, zdravo se hranim, vezbam, negujem bliskost i ljubav
NEZDRAVO/ŠTETNO	neverica	ne vidim bolest, odbijam da prihvatim, gubim dragoceno vreme za (iz)lečenje
	šok	paraliza, gubim vreme
	bes	pogoršavam zdravlje i svoje i ljudi u okruženju, ne dobijam podršku, odbijam ljude, bavim se nevažnim, gubim dragoceno vreme
	krivica	pogoršavam svoje zdravlje, ništa ne menjam, povećava se mogućnost nastanka depresije
	stid	pogoršavam svoje zdravlje, izolujem se, nemam podršku, povećava se mogućnost nastanka depresije
	anksioznost i depresija	pogoršavam zdravstveno stanje stanje, ne lečim se, izolujem se

Psihoterapija je dokazano efiksana za pomoć obolelima i njihovim porodicama kada se suočavaju sa teškim bolestima, poput karcinoma. Kognitivno bihevioralna (RE/KBT) i porodična terapija nude niz tehnika kojima se može uticati na:

1. smanjenje patnje: strahova, stida, krvice, besa, šoka, aksioznosti i depresije
2. bolje funkcionisanje obolelog i porodice
3. efiksaniji pristup u lečenju same bolesti.

Na osnovu višedecenijskog kliničkog istraživanja i prakse savetujemo sledeće korake u procesu suočavanja sa karcinomom:

Koraci u suočavanju sa bolešću:

1. Sučiti se sa bolešću i prihvatiti je (ne bežati, ne praviti se da ona ne postoji).
2. Suočiti se strahom i pričati o njemu.
3. Saznati sve o bolesti i dostupnim načinima lečenja iz proverenih izvora: zvanična medicinska struka, ustanove, udruženja pacijenata i stručni sajtovi.
ZNANJEM se boriti PROTIV STRAHA I ZLOUPOTREBE koja vreba obolele i njihove porodice u vidu lažnih iscelitelja koji zarađuju na mucu ljudi.
4. Zatražiti podršku i pomoć: lekara, psihijatara, psihoterapeuta, medicinskih sestara, porodice, kolega, prijatelja, udruženja pacijenata.
5. Prilagoditi život novim okolnostima i mogućnostima.
6. Napraviti plan mogućih aktivnosti u realnom skorašnjem vremenu i ostvarivati ga.
7. Pažnju držati na onome što JESTE POD TVOJOM KONTROLOM, a ne na onome što nije. Fokus na onome što možeš, a ne na onome što ne možeš.
8. Prespodela prioriteta: „živim život bez kajanja, menjam i negujem odnose sa bližnjima, ostvarujem ono što mi je zaista važno u životu”.
9. Prepoznavati i beležiti emotivne i ponašajne obrasce. Menjati ih ukoliko se ispostavi da ima više štetnih nego korisnih (sami ili uz pomoć psihoterapeuta/ psihijatara).
10. UVEK LEČITI depresiju i anksioznost.

Umesto zaključka - valjalo bi, još jednom, podsetiti na sledeće:

Nisu sve teške i hronične urološke bolesti smrtonosne.

Mnogi karcinomi se mogu u potpunosti izlečiti.

Možete živeti ispunjen život bez obzira na karcinom.

Niste sam: psihijatri, psihoterapeuti i uruženja obolelih mogu vam pomoći.